

UCHWAŁA

Dnia 16 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Dariusz Zawistowski (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Monika Koba

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu
Inwestycyjnego Zamkniętego w W.

przy uczestnictwie A. Ł.

o nadanie klauzuli wykonalności,

po rozstrzygnięciu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 16 lipca 2021 r.,

zagadnienia prawnego

przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w (...)

postanowieniem z dnia 11 marca 2020 r., sygn. akt V ACz (...),

"Czy w stanie prawnym ukształtowanym na mocy ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz.1469) właściwym do rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji co do nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego wierzyciela jest inny skład tego sądu, czy też sąd drugiej instancji?"

podjął uchwałę:

W stanie prawnym ukształtowanym przez ustawę z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 1469 ze zm.) zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji w

przedmiocie nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego wierzyciela rozpoznaje inny skład tego sądu.

UZASADNIENIE

"(...)" Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. złożył do Sądu Okręgowego w G. wniosek o nadanie klauzuli wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty z dnia 24 kwietnia 2018 r., wydanemu przez Sąd Okręgowy w G.. Wnioskodawca wskazał, że nabył wierzytelność wynikającą z tego tytułu egzekucyjnego na podstawie umowy przelewu wierzytelności zawartej w dniu 7 czerwca 2018 r. z pierwotnym wierzycielem „(...) Bank” S.A. w W..

Postanowieniem z dnia 3 stycznia 2020 r. Sąd Okręgowy w G. odmówił nadania klauzuli wykonalności. W uzasadnieniu tego postanowienia stwierdził, że wszczęcie egzekucji jest możliwe na zasadach przewidzianych w art. 804² k.p.c., a wnioskodawca nie wykazał, że organ egzekucyjny prawomocnym postanowieniem odmówił wszczęcia egzekucji.

W zażaleniu wnioskodawca zarzucił naruszenie art. 788 § 3 w zw. z art. 804² k.p.c. i wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez nadanie klauzuli wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty wydanemu przez Sąd Okręgowy w G. na rzecz „(...)" Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W., ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w Katowicach rozpoznając zażalenie przedstawił do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne czy w stanie prawnym ukształtowanym przez ustawę z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 1469) właściwym do rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji co do nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego wierzyciela jest inny skład tego sądu, czy też sąd drugiej instancji.

Sąd Apelacyjny wskazał, że występują poważne wątpliwości przy wykładni art. 767⁴ § 1¹ i art. 795 § 2¹ k.p.c. W jego ocenie w aktualnym stanie prawnym art. 767⁴ § 1 k.p.c. znajduje zastosowanie w postępowaniu klauzulowym, a w konsekwencji ma zastosowanie także § 1¹ k.p.c., zgodnie z którym zażalenie rozpoznaje sąd, który wydał zaskarżone postanowienie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego te przepisy wzajemnie się uzupełniają, regulując w sposób spójny dopuszczalność zażalenia i właściwość sądu w postępowaniach zażaleniowych w sprawach toczących się na podstawie przepisów części Trzeciej Kodeksu postępowania cywilnego. To stanowisko budzi jednak wątpliwości ze względu na treść art. 795 § 2¹ k.p.c., która może przemawiać za oceną, że w sprawach wymienionych w tym przepisie, właściwym do rozpoznania zażalenia jest sąd drugiej instancji, gdyż stanowi on normę szczególną wobec art. 767⁴ § 1¹ k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny odwołując się do skutków nowelizacji przepisów regulujących postępowanie zażaleniowe, zmienionych na mocy ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1469 - dalej ustawa nowelizująca) wskazał z jakich powodów budzi wątpliwość, czy w rozpoznawanej sprawie sądem właściwym do rozpoznania zażalenia jest sąd drugiej instancji, czy też inny skład sądu, który oddalił wniosek o nadanie klauzuli wykonalności. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia o przedstawieniu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego podkreślił trafnie, że w obowiązującym stanie prawnym o dopuszczalności zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności rozstrzyga art. 795 § 1 k.p.c. Przepis ten nie reguluje jednak zagadnień dotyczących sposobu rozpoznania zażalenia. Pozostaje on natomiast w związku z regulacją zawartą w art. 767⁴ k.p.c., którego odpowiednikiem był wcześniej art. 767 § 3 k.p.c. Na gruncie tego przepisu utrwalone było stanowisko, że miał on zastosowanie także w postępowaniu klauzulowym. Sąd Apelacyjny podkreślił zasadnie, że w wyniku zmian dokonanych na mocy ustawy nowelizującej nie uległ zmianie model postępowania

zażaleniowego, zgodnie z którym w postępowaniach uregulowanych w Części Trzeciej Kodeksu postępowania cywilnego zażalenie na postanowienia sądu przysługuje w przypadkach wskazanych w ustawie. Takim przepisem, dopuszczającym możliwość wniesienia zażalenia w postępowaniu klauzulowym, w rozumieniu art. 767⁴ § 1 k.p.c., jest wskazany wyżej art. 795 § 3 k.p.c. Przepisy te stanowią regulację szczególną w odniesieniu do przepisów regulujących postępowanie zażaleniowe zawartych w Części Pierwszej, Księdze Pierwszej Kodeksu postępowania cywilnego.

Sąd Apelacyjny zasadnie zwrócił uwagę, że uznanie, iż art. 767⁴ § 1 k.p.c. odnosi się do postępowania klauzulowego wskazuje, że w postępowaniu tym powinien mieć zastosowanie także art. 767 § 1¹. Treść art. 767⁴ nakazuje przyjąć, że w przypadkach, w których dopuszczalność zażalenia jest regulowana na mocy tego przepisu, właściwy do rozpoznania zażalenia jest inny skład sądu, na którego postanowienie zażalenie wniesiono. Przemawia za tym także ścisły związek obu przepisów zamieszczonych w tym samym artykule. Powyższe stanowisko uzasadnia także ocena, że przepisy regulujące postępowanie zażaleniowe, zawarte w Części Trzeciej kodeksu postępowania cywilnego, mają charakter regulacji szczególnej w odniesieniu do ogólnych przepisów poświęconych postępowaniu zażaleniowemu zamieszczonych w Części Pierwszej Kodeksu postępowania cywilnego. O ile zatem w części Trzeciej Kodeksu nie zamieszczono regulacji odrębnej dotyczącej określenia właściwości sądu w postępowaniu zażaleniowym, sądem właściwym do rozpoznania zażalenia jest inny skład sądu, na którego postanowienie zażalenie wniesiono.

W ocenie Sądu Apelacyjnego z tego punktu widzenia wątpliwość może budzić jedynie treść art. 795 § 2¹ k.p.c. Przepis ten stanowi, że w przypadku określonych w nim rodzajów tytułów egzekucyjnych, sąd drugiej instancji, uwzględniając zażalenie wierzyciela na postanowienie o odmowie nadania klauzuli wykonalności, uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje wniosek do ponownego rozpoznania, jeżeli zachodzą podstawy do nadania klauzuli wykonalności. Zawarte w nim stwierdzenie, odnoszące się do orzekania przez sąd drugiej instancji, nie może być jednak rozumiane jako podstawa uznania, że

w przypadkach postępowań klauzulowych w nim wskazanych, a zatem także w przypadku klauzuli wykonalności nadawanej na podstawie art. 788 k.p.c., który miał zastosowanie w rozpoznawanej sprawie, sądem właściwym do rozpoznania zażalenia jest sąd drugiej instancji. Wymaga bowiem podkreślenia, na co zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny, że art. 795 § 2¹ k.p.c. został wprowadzony na mocy ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2015 r., poz. 1311), a zatem przed wejściem w życie ustawy nowelizującej, na mocy której nie dokonano jego zmiany. Funkcją art. 795 § 2¹ k.p.c. nie było określenie właściwości sądu w postępowaniu klauzulowym lecz wskazanie możliwego sposobu orzekania przez sąd rozpoznający zażalenie. Właściwość sądu drugiej instancji wynikała z obowiązującego w chwili wejścia w życie art. 795 § 2¹ k.p.c. modelu środków odwoławczych, w którym zażalenie miało co do zasady charakter środka dewolutywnego, a w przepisach zawartych w Części Trzeciej kodeksu postępowania cywilnego brak było odpowiednika art. 767⁴ § 1¹ k.p.c.

Brak jest podstaw do stwierdzenia, że w obowiązującym obecnie stanie prawnym funkcja art. 795 § 2¹ k.p.c. uległa zmianie i aktualnie pełni on także rolę przepisu określającego właściwość sądu rozpoznającego zażalenie w postępowaniu klauzulowym. Zawarte w nim stwierdzenie odnoszące się do sposobu orzekania przez sąd drugiej instancji należy zatem rozumieć wyłącznie jako odnoszące się do sądu właściwego, rozpoznającego zażalenie. Pozostawienie niezmienionej treści art. 795 § 2¹, pomimo zmian dokonanych w modelu postępowania zażaleniowego przez ustawę nowelizującą, jest natomiast jednym z przykładów nieprawidłowego stosowania zasad techniki przy uchwalaniu tej ustawy. Podobny mankament ma np. pozostawienie także niezmienionej treści art. 767 § 2 k.p.c.

Z przyczyn wyżej wskazanych Sąd Najwyższy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. orzekł jak w uchwale. Wymaga jednocześnie zasygnalizowania, że zagadnienie dotyczące kwestii objętej zagadnieniem prawnym przedstawionym do rozstrzygnięcia przez Sąd Apelacyjny w (...), było już przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego w uchwale z dnia 26 lutego 2021 r., III CZP 22/20.

jw